

25 – Porodnictví

1. Otázky lékaře a odpovědi pacientky (ikona: zapamatujte si)
2. Těhotenství (ikona: text)
3. Porod (ikona: text)
4. Komplikace při porodu (ikona: text)
5. Těhotná pacientka (ikona: dialog)
6. Samovolný potrat (ikona: poslech)
7. Kazuistika (ikona: text)
8. Cvičení (ikona: cvičení)
9. Test (ikona: cvičení)
10. Gramatika: Zájmeno všechno/všichni (ikona: gramatika)

Otázky lékaře a odpovědi pacientky

AUDIO_25_01_01

Měla jste někdy potrat?

- Ano, před dvěma lety jsem byla na interrupci.
- Ano, loni jsem potratila. Byl to spontánní potrat ve třetím měsíci.

AUDIO_25_01_02

Potratila jste někdy?

- Ne, nikdy.

AUDIO_25_01_03

Měla jste někdy mimoděložní těhotenství?

- Ano, jednou.

AUDIO_25_01_04

Kolikrát jste rodila?

- Dvakrát.

AUDIO_25_01_05

Kolik máte dětí? Mají nějaké zdravotní potíže?

- Mám dva syny. Mladší syn má epilepsii od 4 měsíců.

AUDIO_25_01_06

Byly porody bez komplikací?

- Ano, žádné komplikace jsem neměla.
- Ne, druhý porod byl císařským řezem.
- Ne, jednou jsem rodila císařem.

AUDIO_25_01_07

Dělali vám císařský řez?

- Ano, při třetím porodu.

AUDIO_25_01_08

Máte v těhotenství nějaké potíže?

- Už delší dobu špatně spím.
- Už tři měsíce mám kvasinky.
- Poslední dobou mi otékají nohy.

AUDIO_25_01_09

Měla jste v těhotenství nějaké potíže?

- Měla jsem vysoký krevní tlak.
- Ano, krvácela jsem a tři měsíce jsem musela ležet.

AUDIO_25_01_10

Máte ještě jiné příznaky?

- Ano, cítím tlak v prsou a bolí mě břicho.

AUDIO_25_01_11**Dělala jste si těhotenský test?**

- Ne, ještě ne.
- Ano, minulý týden a byl pozitivní.

AUDIO_25_01_12**Je to vaše první těhotenství?**

- Ano, jsem těhotná poprvé.
- Ne, už jsem byla jednou těhotná.
- Ne, čtvrté.

AUDIO_25_01_13**Kolikrát jste byla těhotná?**

- To je moje první těhotenství.
- Byla jsem těhotná celkem dvakrát, ale první těhotenství skončilo samovolným potratem.

AUDIO_25_01_14**Jak dlouho už jste těhotná?**

- Nevím to přesně, ale myslím si, že asi čtyři týdny.
- Jsem ve třetím měsíci.
- Končím druhý trimestr.

AUDIO_25_01_15**Cítíte pohyby plodu?**

- Ano, už asi týden.

AUDIO_25_01_16**Kolik vážíte?**

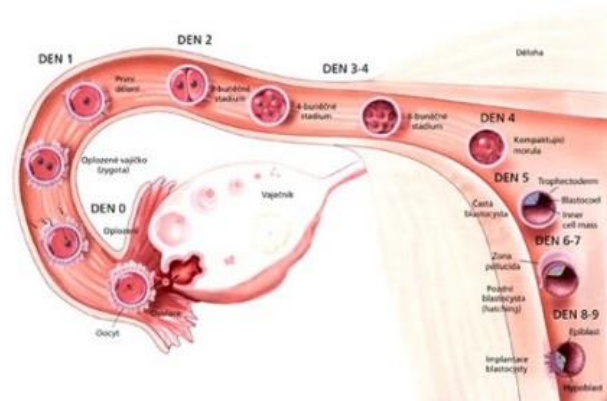
- 68 kilo.

AUDIO_25_01_17**Kolik měříte?**

- 174 centimetrů.

AUDIO_25_01_18**Jaký máte krevní tlak?**

- 140 na 90.

**Schéma – Zahníždění oplodněného vajíčka****AUDIO_25_02_1****Těhotenství**

Normální těhotenství trvá 40 týdnů a je rozděleno do tří trimestrů.

V průběhu prvního trimestru (1. – 12. týden) probíhají u žen hormonální a fyzické změny. Z oplodněného vajíčka se stane blastocysta a ta se rozdělí v děloze na dvě části – placentu a embryo. Začínají se rozvíjet všechny systémy: nervový systém, kůže, pohybový aparát, oběhový systém, ledviny, pohlavní orgány, dýchací systém a zažívací orgány. Mezi hlavní příznaky těhotenství patří absence menstruace, změny prsů (bolestivost, citlivost), únava, ranní nevolnost nebo změny nálad.

Během druhého trimestru (13. – 28. týden) se plod dále vyvíjí. Tvoří se svalová tkáň a kosti vytvářejí úplnější kostru. Začne se tvořit kůže, obočí, řasy a nehty (dítě se může dokonce samo poškrábat). Hlavička dítěte je pokryta vlásky. Vyvíjejí se plíce, ale nefungují. U chlapců sestupují varlata do šourku. U dívek se vyvíjí děloha, vaječníky už obsahují zárodky vajíček pro celý život. Ženám nad 35 let se většinou doporučuje odběr plodové vody – aminocentéza, kvůli zjištění vrozené vady. V druhém trimestru těhotné ženy často trpí na bolesti zad, tvoří se strie na břicho, na prsou a na stehnech. Mezi další potíže patří křeče v nohách, otoky kotníků, prstů a obličeje.



Ve třetím trimestru (29. – 40. týden) jsou kosti dítěte plně vyvinuty. Dítě otevírá a zavírá oči, přibírá na váze. Na konci 37. týdne je dítě považováno za plně vyvinuté. Orgány dítěte jsou plně funkční. Dítě se v děloze většinou obrací hlavou dolů, aby se rodilo hlavičkou napřed. Pokud se dítě neobrátil, jde o obrácenou polohu plodu a dítě se rodí koncem pánevním nebo císařským řezem. Mezi hlavní potíže těhotné ženy ve třetím trimestru patří dušnost, pálení žáhy, otoky kotníků, prstů a obličeje, hemeroidy a poruchy spánku.

Přečtete si text a následující tvrzení označte jako pravdivá (P) nebo nepravdivá (N).

(True/False)

Těhotenství trvá přibližně 40 trimestrů. (N)

Blastocysta se v děloze rozdělí na dvě části – embryo a plodovou vodu. (N)

Svaly se tvoří hlavně v druhém trimestru. (P)

Pokud je dítě v děloze hlavičkou dolů, je to obrácená poloha plodu. (N)

Doplňte správné tvary:

Normální těhotenství trvá 40 **týdnů** (týden).

Mezi psychické příznaky těhotenství patří změny **nálad** (nálady).

Ve druhém trimestru obsahují vaječníky zárodky **vajíček** (vajíčka).

Amniocentéza je odběr **plodové vody** (plodová voda).

Při obrácené poloze plodu se dítě rodí **koncem pánevním** (konec pánevní).

AUDIO_25_02_2

Porod

Porod, kterým končí období těhotenství, se dá rozdělit na tři doby porodní.

První doba porodní má dvě fáze: otevírací fázi a přechodnou fázi. Otevírací fáze začíná, když se děložní sval začne pravidelně stahovat. Tyto kontrakce vedou k pozvolnému roztahování děložního hrdla, a to na **10–12 cm**. Během přechodné fáze dochází k zániku děložního hrdla a vytvoření souvislého porodního kanálu. Je to většinou nejdelší doba celého porodu.

Druhá doba porodní začíná úplným otevřením děložního hrdla a končí porodem dítěte. Je to doba vypuzovací, jelikož je plod **vypuzen z těla matky**. Děložní stahy jsou častější, silnější a trvají déle. Rodící žena dostává nový příliv energie, zaujímá výhodnější polohu a může začít

tlačit. Velice důležité je správné dýchání rodičky. Délka druhé doby porodní trvá u prvorodiček (primipara) přibližně jednu hodinu, u vícerodiček (multipara) 20–30 minut.

Třetí doba porodní začíná porodem dítěte a končí vypuzením placenty. Matce právě začíná nejkrásnější období jejího života. Když **už je novorozenec na světě**, pocítí rodička obrovskou úlevu a neskutečný pocit radosti a štěstí. Miminko se přikládá k prsu. **První přiložení dítěte k prsu upevňuje pouto mezi dítětem a matkou** a navíc napomáhá k vypuzení placenty.

Po několikaminutovém období klidu se děloha začne opět stahovat. Stahy vypudí odloučenou placentu a plodové obaly z dělohy ven. Porodník nebo porodní asistentka pečlivě prohlédnou rodidla ženy a ošetří porodní poranění (např. nástřih hráze).

Spojte sloupce. (The words in the right column should be mixed up)

porodní kanál
děložní stahy
nástřih hráze
odloučená placenta
plodové obaly

Přečtěte si text a vyberte správnou odpověď A), B) nebo C). (Choose one answer)

1. Ve které fázi se vytvoří souvislý porodní kanál?

- a) ve vypuzovací fázi
- b) v přechodné fázi

2. Kdy dochází k vypuzení plodu?

- a) v druhé době porodní
- b) v otevírací fázi

3. Jak dlouho trvá druhá doba porodní u žen, které rodí poprvé?

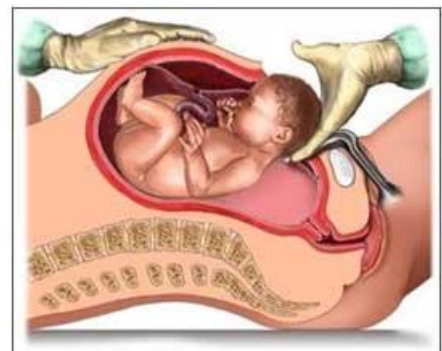
- a) přibližně 1 hodinu
- b) do 30 minut

4. Kdy je vypuzena placenta?

- a) po narození dítěte
- b) před narozením dítěte

5. Jak se nazývá žena, která rodí poprvé?

- a) primipara
- b) multipara



AUDIO_25_02_3

Komplikace při porodu

Každá nastávající maminka si přeje, aby její těhotenství i porod proběhly bez problémů. Přesto se občas vyskytují některé komplikace. Naštěstí tyto případy lékaři dokážou včas odhalit a vést porod tak, aby přivedli na svět zdravé dítě zdravé mamince.

Když nastávající matka nemůže родit přirozeně (v případě vážné choroby matky, vrozené vady pánve, hypertenze matky, příčné polohy plodu, vícečetného těhotenství aj.), volí se porod císařským řezem. Může být plánovaný, nebo neplánovaný (tzn. že se k němu přistupuje až v průběhu normálního porodu). Celá operace císařským řezem trvá 35–40 minut, vyjmutí miminka pouze kolem 3 minut. Chirurgický zákrok přináší oproti přirozenému porodu pro matku vyšší rizika, jako je krvácení, poškození tenkého střeva, špatné hojení jizvy a další.

Je-li přirozený porod již ve stádiu, kdy nelze přistoupit k císařskému řezu a hrozí komplikace, může porodník použít porodnické kleště nebo vakuumextraktor. Porody kleštěmi znamenají mnohdy šetrnější způsob než prodlužování porodu. Někdy se komplikovaný porod zakončuje také tzv. vakuumextrakcí. Jde o umělohmotný zvon, který se umístí na hlavičku miminka a tahem se hlavička porodí.

Při porodu může dojít také k nejrůznějším poraněním. Drobná poranění v oblasti hráze a pochvy jsou relativně častá, snadno se ošetřují a dobře se hojí. Mezi závažná poranění patří prasknutí děložního čípku, poškození svěrače nebo střeva. Tato závažná poranění musejí být pečlivě ošetřena v celkové anestezii.

Mezi nejzávažnější komplikace patří embolie plodovou vodou. Její výskyt je velmi výjimečný. Příznaky nastupují velmi rychle a podobají se anafylaktickému šoku. Dochází postupně k poruše krevní srážlivosti a následně k selhávání jednotlivých orgánů, což může mít i při velmi rychlé a profesionální intenzivní péči za následek úmrtí rodičky.

V rámci porodu se může rodička dostat do hemoragického šoku, který souvisí s větší ztrátou krve. Dochází k postupnému zhoršování cirkulace, což vede výsledně k hypoxickému postižení tkání. Hemoragický šok patří k nejčastějším příčinám úmrtí v souvislosti s porodem.

Doplňte správné tvary:

1. Pokud nastávající maminka nemůže родit přirozeně, rodí **císařským řezem** (císařský řez).
2. Když nastanou během porodu komplikace, může porodník použít **porodnické kleště** (porodnické kleště).
3. Při porodu jsou častá poranění v okolí **hráze** (hráz) nebo **pochvy** (pochva).
4. Prasknutí **děložního čípku** (děložní čípek) nebo poškození **svěrače** (svěrač) jsou závažná poranění.
5. Nejzávažnějšími komplikacemi při porodu jsou embolie **plodovou vodou** (plodová voda) a hemoragický šok.

AUDIO_25_03_1 Dialog (lékař, pacientka – 28 let) **Těhotná pacientka**

lékař: Jaké máte potíže?

pacientka: Myslím si, že jsem těhotná. Už několik týdnů jsem neměla menstruaci.

lékař: Kdy jste měla naposledy menstruaci?

pacientka: 5. dubna.

lékař: Dělala jste si těhotenský test?

pacientka: Ano, dvakrát. První byl negativní, ale druhý byl pozitivní.

lékař: Máte nějaké další příznaky těhotenství?

pacientka: Ano, cítím se unavená, ráno zvracím, mám velmi citlivá prsa a víc jím.

lékař: Měla jste v poslední době nějakou infekční nemoc?

pacientka: Ne, ale měla jsem před měsícem chřipku.

lékař: Brala jste antibiotika?

pacientka: Ne, naštěstí ne.

lékař: Je to vaše první těhotenství?

pacientka: Ne, není. Byla jsem těhotná před dvěma lety, ale bylo to mimoděložní těhotenství.

lékař: Vyšetřím vás, uděláme ultrazvuk. Svlékněte se a položte se na lůžko.

.....

lékař: Tak vám gratuluju, jste asi v šestém týdnu těhotenství. Sestra vás objedná do těhotenské poradny asi za měsíc. Ale jestli budete mít nějaké problémy, přijďte okamžitě.

Poslouchejte rozhovor a následující tvrzení označte jako pravdivá (P) nebo nepravdivá (N).

(True/False)

1. Pacientka nemá menstruaci. **P**
2. Oba těhotenské testy byly pozitivní. **N**
3. Pacientka více jí sladká jídla. **N**
4. Pacientka v poslední době brala antibiotika při chřipce. **N**
5. Je to její první těhotenství. **N**

AUDIO 25_03_2Dialog 4 (lékař, pacientka – 31 let)

Samovolný potrat

lékař: Jaké máte potíže, paní Kvasničková?

pacientka: Jsem ve druhém měsíci těhotenství a začalo mě bolet břicho. Taky jsem začala krvácet.

lékař: Jak dlouho krvácíte?

pacientka: Od včera.

lékař: Jaké je to krvácení?

pacientka: Nejdříve jsem jen tak špinila, ale od včera je to krvácení silnější. A v noci mě hrozně začalo bolet břicho.

lékař: A jak dlouho vás bolí břicho?

pacientka: Asi 5 dní. Myslela jsem si, že to nic není.

lékař: A kde vás to bolí?

pacientka: Tady v podbříšku.

lékař: Upadla jste někde nebo jste dělala něco fyzicky náročného?

pacientka: Ani ne. Jen jsem se byla projít, ale to dělám skoro každý den.

lékař: Vyšetřím vás... Uděláme ultrazvuk a uvidíme, zda je vše v pořádku.

pacientka: Dobře.

lékař: Pojd'te, pomohu vám na vyšetřovací stůl... Vyhrňte si triko. Jinak se nemusíte svlékat... Dám vám na břicho gel, bude to trochu studit.... Bohužel, paní Kvasničková, na ultrazvuku plod nevidím. Myslím, že jste potratila. Je mi to líto... Budete muset podstoupit

krátký zákrok, kdy vám překontrolujeme a vyčistíme dělohu. Je to pod celkovou narkózou. Chcete někomu zavolat?

pacientka: Ne, manžel na mě čeká na chodbě. Bylo to naše první těhotenství a dlouho jsme na ně čekali.

lékař: Víím, že je to těžké, paní Kvasničková, ale za půl roku budete moci zase otěhotnět.

Poslouchejte rozhovor a vyberte správnou odpověď. **(choose the correct answer)**

1. Paní Kvasničková je v **prvním**/ve druhém trimestru těhotenství.
2. Bolí ji **břicho**/prsa.
3. Břicho ji bolí už 5 **dní**/týdnů.
4. Pacientka měla vyvolaný/**samovolný** potrat.

KAZUISTIKA

Fakultní nemocnice, Sokolská 581, Hradec Králové
PGK odd.pro matku a novoroz.Ā

ZPRÁVA O RODIČCE

porodopis č: 574078

matka: Moravcová Petra
bytem: Solná 109,
PSČ: 50003
Hradec Králové
stav: vdaná
vzdělání: vysokoškolské

RČ: 745317/3205 ZP: 111

porodů: 2 mkt: 0 potraty sam.: 1
předč.: 0 ČNÚ: 0 UPT: 0
SC: 0 PNÚ: 0 mimoděložní: 0

datum přijetí: 04.07.2008 23:45

Předp. datum porodu: 02.07.2008
odhadnuto na základě UZ

Porod: 04.07.2008 23:58
Odtok: 04.07.2008 23:30

Četnost těh.: 1

Stav plodu: fyziologický

Epikríza matky a dítěte:

Spontánní porod záhlavím in gr.h. 40
bez komplikací
lacerace přední komisury - safil

Časné šestinedělí bez komplikací. při propuštění afebrilní, subj: bez obtíží, močí, větry +, stolice byla. Obj: břicho měkké nebol, FD 3ppp lochia sang., hráz klidná, DKK bpn.

Dop.: Kontrola u OG po šestinedělí, při obtížích ihned. Poučena.

Zprávu vyplnil: MUDr. Alena Pecková

dne: 08.07.2008

Přečtěte si text a vyberte správnou odpověď.

1. Co znamená porodopis?
 - a) lékařská zpráva o operaci
 - b) lékařská zpráva o rodičce a porodu dítěte
 - c) lékařská zpráva o léčbě

2. Kolikátý je to porod rodičky?
 - a) první
 - b) druh
 - c) třetí

3. Kdy měla pacientka předpokládaný termín porodu?
 - a) 4. 7. 2008
 - b) 8. 7. 2008
 - c) 2. 7. 2008

4. Jaké bylo skutečné datum porodu?
 - a) 4. 7. 2008
 - b) 8. 7. 2008
 - c) 2. 7. 2008

5. Jaký byl porod?
 - a) s komplikacemi
 - b) bez komplikací
 - c) císařským řezem

6. Rodička porodila
 - a) jedno dítě
 - b) dvojčata
 - c) trojčata

CVIČENÍ

1) Napište odvozené adjektivum a doplňte do frází:

porod → **porodní** kanál

plod → **plodová** voda

děloha → **děložní** stahy

porodník → **porodnické** kleště

plod → **plodové** obaly

2) Spojte sloupce. Vyberte odpověď. (The answers in the right column should be mixed up)

Měla jste někdy potrat?	Ano, vloni jsem samovolně potratila.
Měla jste někdy mimoděložní těhotenství?	Ne, mimoděložní nikdy.
Kolikrát jste rodila?	Ještě jsem nikdy nerodila.
Byly porody bez komplikací?	Ne, druhý porod byl císařem.
Kolikrát jste byla těhotná?	To je moje čtvrté těhotenství.

3) Spojte sloupce. Vyberte otázku. (The questions in the left column should be mixed up)

Je to vaše první těhotenství?	Ne, druhé.
Máte v těhotenství nějaké potíže?	Poslední dobou mi otékají kotníky.
Jak dlouho už jste těhotná?	Jsem v pátém měsíci.
Cítíte pohyby plodu?	Ano, miminko se hýbe asi tři týdny.
Kolik vážíte?	72 kilo.

TEST

1) Spojte sloupce. Přiřaďte synonyma. (The answers in the right column should be mixed up)

1. interrupce	vyvolaný potrat
2. kontrakce	děložní stahy
3. ranní nevolnost	zvracení
4. amniocentéza	odběr plodové vody
5. samovolný potrat	spontánní potrat
6. obrácená poloha plodu	poloha hlavičkou nahoru
7. chirurgický porod	císařský řez

2) Doplňte správné slovo.

Kolikrát jste byla **těhotná**?

Měla jste někdy vyvolaný **potrat**?

Byly porody bez **komplikací**?

Dělali vám někdy císařský **řez**?

Kolikáté je to **těhotenství**?

císařský řez komplikací potrat těhotenství těhotná

3) Napište otázku.

jste/měla/mimoděložní/někdy/těhotenství/? **Měla jste někdy mimoděložní těhotenství?**

Těhotenský/si/jste/test/dělala/? **Dělala jste si těhotenský test?**

kolikrát/těhotná/byla/jste/? **Kolikrát jste byla těhotná?**

příznaky/máte/jiné/ještě? **Máte ještě jiné příznaky?**

potratila/někdy/jste? **Potratila jste někdy?**

4) Následující tvrzení označte jako pravdivá (P) nebo nepravdivá (N).

Těhotenství se dělí na tři trimestry. **P**

Odběr plodové vody se nazývá amniocentéza. **P**

Když má rodička vrozenou vadu pánve, lékaři mohou volit porod císařským řezem. **P**

Plodová voda je tekutina, která chrání plod. **P**

Proces porodu končí porodem dítěte. **N**

GRAMATIKA

Zájmena všechno/všichni

Zájmeno všechnen, všechna, všechno se skloňuje podle vlastní deklinace. (Více [zde](#): **GRAMMAR GUIDE 16.4.2**)

Doplňte správné slovo (všechno, všichni, všechny, všechna). Pozor na správné tvary.

Máte zdravou holčičku. **Všechno** je v pořádku.

Byly **všechny** porody bez komplikací?

Všechna vyšetření byla negativní.

Všechny moje děti jsou zdravé.

Byla jsem na **všech** předporodních vyšetřeních.